

Stéger Ferenc és az opera világa c. kiállítás

szakmai beszámoló

NKA209106/00100

A megvalósulás ideje: 2024. október 24. – 2025. március 9.

A megvalósulás helyszíne: Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre terem

2000 Szentendre, Kossuth Lajos utca 5.

Kurátor: Dr. Fábíán Laura történész, tudományos titkár

A szentendrei származású tenor énekes, Stéger Ferenc (1824–1911) születésének 200. évfordulójára készült időszak kiállítás hiánypótlónak számít. A tárlaton a méltatlanul elfeledett egykori sztárénekes rendkívül sikeres hazai és nemzetközi karrierjének és életének korábban nem ismert részletei kerültek bemutatásra.

A Ferenczy Múzeumi Centrumban található az énekes közel ötszáz tételét kitevő (és egyben hazai intézmények közül a legjelentősebb) hagyatéka. Stéger a pesti Nemzeti Színház egyik vezető tenoristája volt és évtizedekig több ciklusban énekelt főszerepeket, többek között a jól ismert Hunyadi László vagy a Bánk bán operákban. Erkel Ferencsel való közeli barátsága (szakmai kapcsolatukon túl) szintén a tárlat egyik fontos részét adja. Az FMC gyűjteményében Stéger személyes tárgyai mellett zenetörténeti dokumentumok és ritkaságok is találhatóak, valamint a kiállítást több hazai és nemzetközi muzeális és kutatóintézetől is kölcsönözve készítjük, így a törzsanyag mellett korábban a közönségnek még nem bemutatott Stégerhez kötődő dokumentumok és tárgyak is láthatóak lesznek.

Stéger esetében már a számok is önmagukért beszélnek: 1874-ig több mint hatvan szerepet játszott, elsősorban az olasz és francia operarepertoár állt hozzá közel. Ez idő alatt 2000-nél több alkalommal állt színpadra, közel 50 város színházában. A szentendrei családi háttér mellett, az 1846/1847-től kezdődő karrierjének zágrábi, bécsi, prágai, itáliai, német, barcelonai, kolozsvári és bukaresti fellépéseit és nem utolsósorban, a Nemzeti Színházban eltöltött időszakait mutatjuk be.

A tárlat első terme Stéger Ferenc szentendrei családi gyökereit, gyógyszerész tanuló éveit valamint pályája kezdetét mutatja be, kitérve a zágrábi és bécsi időszakokra. Ebben a teremben kapott helyet Borsos József híres és nagyméretű Stéger Ferenc portréja (MNG-Szépművészeti Múzeum). A második terem kizárólag a külföldi fellépéseinek színhelyeit mutatja be, úgy mint Prágát, Bukarestet, Kolozsvárt, Darmstadtot, Amszterdamot, Londont, Itáliát és Barcelonát-Madridot. Ebben a teremben állítottunk ki olyan zenetörténeti ritkaságokat mint Stéger hangvilláját és hangsípját és négy róla készült festményt, úgy mint Kovács Mihály és Domenico Peduzzi festményeit, valamint Stéger spanyol lovagkeresztjét és számos fényképet korabeli színészekről, zenészekről. A harmadik teremben Stéger Nemzeti Színháznál eltöltött éveiből kerültek bemutatásra részletek, és itt állítottuk ki négy naplóját, kottáit, emléklapjait és levelét, melyet Erkelnek írt. Egy kisméretű teremben pedig a szentendrei visszavonulását követő évekből választottunk személyes tárgyakat, családi fényképeket.

MEGNYITÓ

A kiállításon megnyitó beszédet mondott Fülöp Zsolt Szentendre polgármestere, és a Ferenczy Múzeumi Centrum igazgatója, Borbély-Tardy Anna. A tárlatot Mona Dániel zenetörténész nyitotta meg. Az Operaház tenorénekese, Horváth István énekelt egy-egy részletet a Rigoletto és a Bánk bán című operákból, tangóharmonika kíséretében.

A megnyitó másnapján a Szentendrei Teátrummal közös program keretén belül egy kurátori tárlatvezetés, majd egy hangverseny következett, melyen László Ferenc zenekritikus volt a házigazda. A hangverseny a szentendrei Városházán valósult meg, mindkét programot igen nagy érdeklődés követte.

A megnyitón Horváth István operaénekes énekelt

A tárlatot Mona Dániel zenetörténész nyitotta meg (Operaház)

Kurátori tárlatvezetés, 2024. október 25.

Kiállított tárgyak száma és kölcsönző intézmények

A tárlat gerincét a Ferenczy Múzeumi Centrum Stéger-hagyatéka adta, melyet több hazai intézménytől kölcsönzött műtárggyal egészítettünk ki. Hét hazai intézménytől kölcsönözhattünk: a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem – Emlékmúzeumtól, a Magyar Nemzeti Galéria – Szépművészeti Múzeumtól, a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár kiemelt tagintézményétől, a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet és Múzeumtól, a Magyar Állami Operaháztól, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézetétől és a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Semmelweis Orvostörténeti Múzeumtól.

Külföldről fénykép és színlap másolatokat kaptunk, így a prágai Nemzeti Múzeumtól, a bécsi Theaternmuseumtól, a londoni Royal Academy of Music-től.

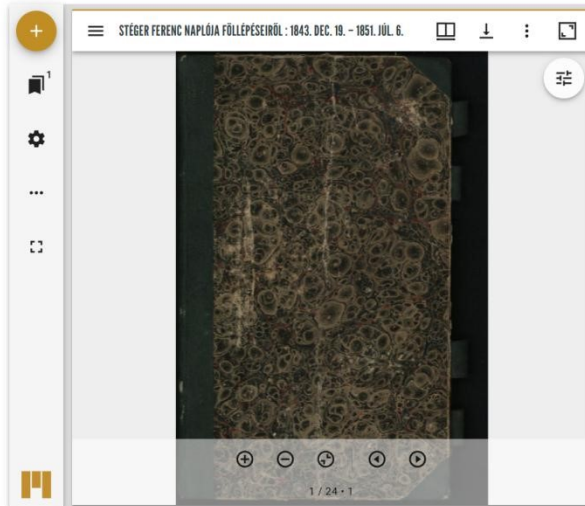
Összesen több mint 150 eredeti műtárgyat és másolatot állítottunk ki.

Együttműködés az MNMKK OSZK-val

Stéger Ferenc négy naplót vezetett pályájáról, ebből egy napló az FMC gyűjteményében, további három az OSZK-ban található. Egy közös együttműködési projekt keretében a naplókat az Országos Széchényi Könyvtár digitalizálta és a Copia felületére mind a négyet feltöltötte, így közkincsévé digitálisan is elérhetővé az érdeklődők számára. A kiállításon egy digitális képernyőn megtekinthetők és lapozhatók így a naplók, növelve az interaktivitást.

Beszámoló a digitalizálási projektről: https://www.oszk.hu/hirek/steger-ferenc-naploival-bovult-nemzeti-konyvtar-copia-szolgalтата_2410

← → ↻ 📄 https://copia.oszk.hu/naplo/steger-ferenc-naploja-follepeseirol-1843-dec-19-1851-jul-6/ ☆ 📄

Stéger Xavér Ferenc (1824-1911)

STÉGER FERENC NAPLÓJA FÖLLÉPÉSEIRŐL : 1843. DEC. 19. - 1851. JÚL. 6.

1843. december 19. – 1851. július 6.

Dokumentum típusa: Kézirat
Dokumentum jellege: Autográf
Műfaj: Napló
Nyelv: Német
Méret: 95 x 15,5 cm
Terjedelem: 46 fol.

Lelőhely: Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre
Raktári jelzet: FMC TD 74.600.98

Tárgyszavak: 19. század, előadás, napló, opera, operaénekes, színháztörténet

Tartalmi megjegyzés: Stéger Ferenc 1843-ban Belovárra utazott, feljegyezte utazásait és hétköznapi dolgait is 1843 és 1851 között. Nem csak arra tért ki, hogy hol énekelt, de azokról a személyekről is beszámolt, akikkel a zágrábi időszak alatt találkozott. Emellett például a ruha- vagy kottavásárlásairól is találunk benne pár sort, és néhány kiadását, adósságtörlesztését is felírta. Belovár után

KATALÓGUS

A kiállítás kiemelt része volt a katalógus elkészítése, melyhez két kutatót is felkértünk a HUN-REN BTK Zenetudományi Intézetétől. Kim Katalin és Horváth Pál egy-egy kísérőtanulmánnyal járult hozzá a kiadványhoz. A 176 oldalas katalógus összesen öt hosszabb tanulmányt és négy mellékletet tartalmaz, köztük Stéger fellépéseinek a helyszíneiről, a szerepeiről és a családfájáról. Az öt fejezetből hármat és a mellékleteket Fábrián Laura készítette, és egyben a kiadványt szerkesztette. A katalógusban összesen 102 színes kép és egy angol nyelvű összefoglaló jelent meg, a megjelentetett képanyag jelentős részben lefedi a kiállítás műtárgyait is. A kiadvány célja volt, hogy Stéger életpályájáról, családi hátteréről eddig korábban fel nem használt források beépítve átfogóan lehessen képet alkotni. Stéger Ferencről korábban monográfia nem született, életének számos része ismeretlen volt, mivel a felhasznált források nem voltak feldolgozva, így a katalógus ezen a téren is hiánypótlónak számít. A több mint 300 lábjegyzettel ellátott könyv a szakmai érdeklődők számára is hasznos lehet, későbbi kutatásokat segítheti. A kiadvány 250 példányszámban jelent meg.

A katalógus tartalomjegyzéke:

FÁBIÁN Laura: Nyitány	6
Stéger Ferenc hagyatéka	10
Stéger Ferenc naplói	16
FÁBIÁN Laura: Stéger kezdő évei	22
A zágrábi „ugródeszkától” a bécsi színházakig	
A Nemzeti Színház hőstenorja – a megérkezés Pestre	56
Stéger a festők műtermében	42
Szerelem a színpadon és azon túl: Szymanszka Leona	48
Stéger szerepe a pesti „Wagner-láz”-ban	58
HORVÁTH Pál: Stéger Ferenc hatása a Nemzeti Színház operarepertoárjára (1848–1852)	66
KIM Katalin: Stéger Ferenc és Erkel Ferenc együttműködése a Nemzeti Színházban (1848–1874)	74
FÁBIÁN Laura: Az „utazó tenorista”	86
Szünet a Nemzeti Színházban és a prágai évek	
Az amszterdami Stéger-portrék	98
A kontrasztos megítélés Nyugaton: kitüntetés Darmstadtban, ellenszenv Londonban?	104
Bukarest és Kolozsvár	112
Itália – Stéger a bel canto hazájában	122
Barcelona és Madrid	154
Az utolsó szerződés és a vagyon sorsa	146
Visszatérés Szentendrére: „Én ott szeretnék meghalni, ahol születtem...”	156
Bibliográfia	162
Mellékletek	166
Stéger Ferenc családfája	166
Térkép – Stéger Ferenc fellépésének főbb állomásai	168
Városok, ahol Stéger Ferenc fellépett	170
Stéger Ferenc szerepei	172
Ferenc Stéger and the World of Opera	174

A katalógus adatai:

**Stéger Ferenc és az opera világa, Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre
2024. október 24. – 2025. március 9.**

Kiadja: Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

Felelős kiadó: BORBÉLY-TARDY Anna, a Ferenczy Múzeumi Centrum igazgatója

Szerkesztő: FÁBIÁN Laura

Szerzők: FÁBIÁN Laura, HORVÁTH Pál, KIM Katalin

Grafikai terv: HERR Ágnes

Olvasószerkesztés, korrektúra: ZELEI Bori

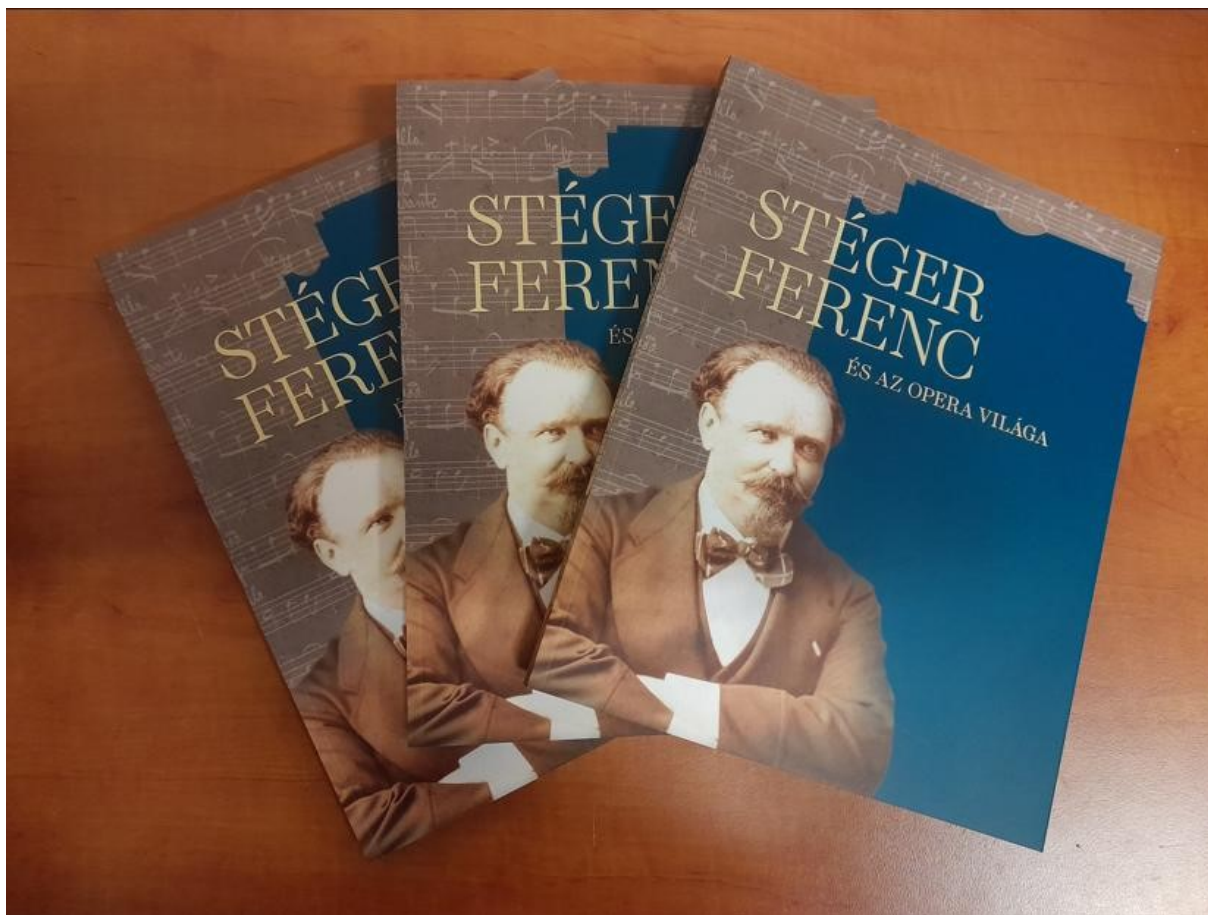
Fordítás: MIHÁLY Árpád

Nyomda: Prime Rate

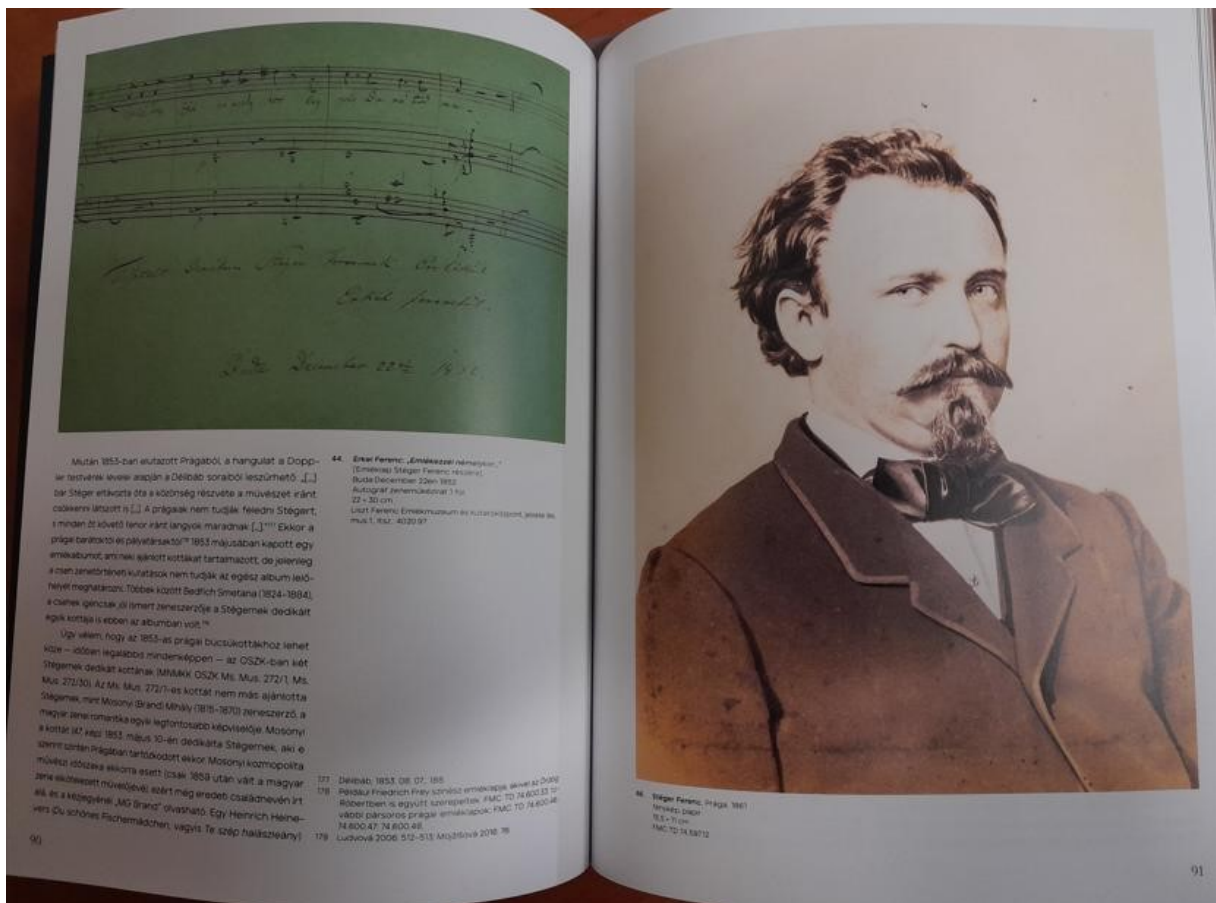
ISBN 978-615-5860-34-8

Együttműködő partnerek:

Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár, Országos Színháztörténeti Múzeum, Národni muzeum (Prága), Theatermuseum (Bécs), Royal Academy of Music (London), Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem – Emlékmúzeum, Magyar Nemzeti Galéria – Szépművészeti Múzeum, MTA BTK Zenetudományi Intézet és Múzeum, Operaház.

A Stéger Ferenc és az opera világa c. katalógus

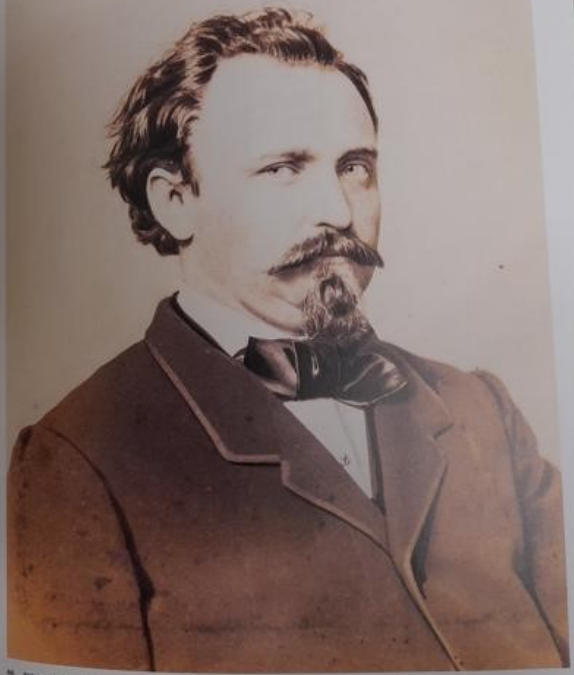

Minta oldal a katalógusból

Miután 1853-ban elutazott Prágából, a hangulat a Doppel-terestvére, illetve azáltal a Délkelet-szlovák lezűrtető [...] bar Stöger elfakasztotta őta a közhírség hírvétele a művészetet ránt csökevény láttott n [...] A prágaiak nem tudják feledni Stögeret, a minden 22 sülvőfél tenor ránt langosk maradvak [...] Ekkor a prágai barabrozó ér páhítváskodt 1853 májusában kapott egy emlékburocot, aminek ajkított kottáját tartalmazott, de jelenleg a csonk tenor hírvételek nem tudják, az egész album lekönyvel megvárakozni. Többek között Bedrich Smetana (1824-1884), a cseh népcsoport, a hírvétele zeneszerzője a Stögernek dedikált egyik kottát is ebben az albumban volt.¹⁷⁷

Ugy vélem, hogy az 1853-as prágai búcsukottákhoz lehet köze – időben legalábbis mindenképpen – az OSZK-ban két Stögernek dedikált kottának (MMMAK OSZK Ms. Mus. 272/1, Ms. Mus. 272/20). Az Ms. Mus. 272/1-es kottát nem más ajánlotta Stögernek, mint Mosonyi Grand Mihály (1818-1870) zeneszerző, a magyar zene romantikáka egyik legfontosabb képviselője. Mosonyi a kottát az 1853. május 30-án dedikálta Stögernek, aki e speri során Prágában tartózkodott ekkor Mosonyi kompozíciók művészi időzése ekkora esett (csak 1858 után vált a magyar zene alkotóeset művészevé), ezért meg eredeti családnevén írt alá, és a közhírségnek „MS Grand” olvasható. Egy Heinrich Heine-ven Du schreibst Fischelachner, vigis! Te szép halásznőány!

177. Dabavák, 1853. 08. 07. 185.
 178. Párhuzam Friedrich Haydn emlékére, levele az Dušan Róbertben is egyúttal közrejeltek. FMAC TD 74.800.53 21. vértől bárhányos prágai emlékburok. FMAC TD 74.800.48.
 179. Ludvíková 2006. 512-513. Mojsković 2016. 78.

44. Stöger Ferenc, Prága, 1861
 Képfelirat: 18.5.11cm
 FMAC TD 74.807.12

KONFERENCIA

A kiállításához szorosan kapcsolódva 2024. december 2-án, Stéger Ferenc születésének 200. évfordulóján egy szakmai konferenciát szervezett a Ferenczy Múzeumi Centrum a MűvészetMalomban. Tizenhat előadást hallhatott a közönség, melynek fele kimondottan Stéger Ferenc pályájával foglalkozott. Az előadók többek között az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár, a Zenetudományi Intézet, az Eötvös Loránd és Szegedi Tudományegyetemről érkeztek. Az előadásokról videó felvételek is készültek, melyek a múzeum Youtube csatornájára kerülnek fel, és az elhangzott témákat a múzeum évkönyvében, a Studia Comitatus 43. számában fogjuk közölni.

Beszámoló a konferenciáról:

https://www.oszk.hu/hirek/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga-kulturtorteneti-konferencia-es-digitalis-ujdonsagok_241202

https://www.szentendre.media.hu/hirek/kultura/kulturtorteneti-konferencia-a-kozeppontban-steger200-emlekeve?fbclid=IwY2xjawHJZepIHRuA2FlbQIxMQABHS216yzHOzvmufxZldZPSwuWqItqxU1c9pxtEIXaDhX1wBpontaQd6EGkg_aem_CnwmVDi28VhZShMVuobxg

Képek a konferenciáról:

A konferencia előadói és a hallgatóság

A konferencia előadói és a hallgatóság

Horváth Pál (HUN-REN BTK ZTI) előadása

A KIÁLLÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

OKTÓBER 24. CSÜTÖRTÖK, 18:00

KIÁLLÍTÁSMEGNYITÓ

Megnyitja: Mona Dániel zenetörténész

Közreműködik: Horváth István operaénekes

OKTÓBER 25. PÉNTEK, 17:00

STÉGER FERENC ÉS AZ OPERA VILÁGA

KURÁTORI TÁRLATVEZETÉS ÉS KONCERT

Stéger Ferenc legemlékezetesebb szerepei és a 19. századi opera világa

A tárlatvezetéshez kapcsolódó koncert 18:30-kor kezdődik a Városháza dísztermében:

https://femuz.hu/program/tarlatvezetes-koncert-steger-ferenc-es-az-opera-vilaga/?wcs_timestamp=1729875600

NOVEMBER 16. SZOMBAT, 11:00

A (SZUPER)HÓSTENOR – Operáról érthetően Mona Dániel zenetörténésszel – kicsiknek és nagyoknak egyaránt

NOVEMBER 27. SZERDA, 17:00

A SZENTENDREI MŰVÉSZ VILÁGA – STÉGER FERENC ÉLETÚTJA

A helyi gyökerektől a nemzetközi hírnévig ívelő pályafutás bemutatása

Kurátori tárlatvezetés Fábián Laura történésszel

DECEMBER 2. HÉTFŐ, 10:00

STÉGER FERENC ÉS AZ OPERA VILÁGA – KONFERENCIA

Zene-, színház- és művelődéstörténet

Helyszín: MűvészetMalom, Bogdányi u. 32.

DECEMBER 12. CSÜTÖRTÖK, 11:00

NAPLÓK ÉS SZÍNPADOK: STÉGER FERENC TITKOS VILÁGA

Részletek Stéger Ferenc európai utazásainak lenyomataiból

Senior Csütörtök: https://femuz.hu/program/szenior-csutortok-steger-ferenc-titkos-vilaga/?wcs_timestamp=1734001200

JANUÁR 18. SZOMBAT, 16:00

STÉGER FERENC 200 – AZ ÉVSZÁZAD HANGJA

Ünnepeljük együtt a 200 éves évfordulót, amely Stéger Ferenc örökségét eleveníti fel tárlatvezetés Fábián Laurával

FEBRUÁR 8. SZOMBAT, 16:00

ELIXÍR | MÚZEUMI MESÉK 18+

Önismereti foglalkozás Nagy Luca meseterapeutával

MÁRCIUS 8. SZOMBAT, 16:00

FINISSZÁZS – AZ OPERA ÉS A NŐK ÜNNEPE

Stéger Ferenc és akik mellette vannak, nők az életéből

Helytörténeti vetélkedő

2024. november 19-én több éves hagyomány keretén belül a szentendrei gimnazisták részére rendezett helytörténeti vetélkedő idei egyik központi témája Stéger Ferenc volt. A tanulók a kiállításához kapcsolódóan először egy kurátori tárlatvezetésen vettek részt, egy héttel később pedig különböző feladatokat oldottak meg, melyekben nem csupán a tárgyi ismereteikről kellett beszámolniuk az operaénekes életéről, de kreativitásukat is pontozták.

Gimnazisták a helytörténeti vetélkedőn a kiállítótérben, melyen Stéger Ferenc volt a központi téma

MÉDIA MEGJELENÉSEK

TV Szentendre, 2024. 08. 08. (205 megtekintés)

<https://www.youtube.com/watch?v=EMY9ZVDYStg>

TV Szentendre, 2024. 08. 09.

<https://www.youtube.com/watch?v=OjGNgvWTtE8>

Art is Business interjú

<https://www.artisbusiness.hu/hu/hireink/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga-2687/&preview=1/>

Bartók Rádió

Kossuth Rádió

Szentendre és Vidéke

<https://szevi.hu/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga/>

Papageno

<https://papageno.hu/intermezzo/2024/10/steger-ferenc-koncert-tarlatvezetes/>

Fidelio

<https://fidelio.hu/zenes-szinhaz/steger-ferenc-eletet-bemutato-kiallitas-nyilik-szentendren-181864.html>

ArtNews

<https://artnews.hu/2024/10/09/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga/>

Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtár

https://www.oszk.hu/hirek/steger-ferenc-naploival-bovult-nemzeti-konyvtar-copia-szolgaltatasa_2410

Magyar Múzeumok Online

<https://magyarmuzeumok.hu/cikk/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga-zene-es-szinhaztorteneti-tarlat-nyilik-a-szentendrei-ferenczy-muzeumban>

A kiállítás és a kapcsolódó digitális tartalmak linkjei a Ferenczy Múzeumi Centrum honlapján:

<https://femuz.hu/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga/>

<https://femuz.hu/en/ferenc-steger-and-the-world-of-the-opera/>

Ugyanitt a magyar és angol nyelvű brosúra:

<https://femuz.hu/wp-content/uploads/2024/10/steger-ferenc-es-az-opera-vilaga-brosura-fmc.pdf>

Látogatók száma december 12-ig: 605 fő

Megosztások száma

Beharangozó videó: <https://www.facebook.com/reel/531725889469534> (1,1 ezer lejátszás)

Beharangozó videó a zene világnapján: <https://fb.watch/wuP3T62fHf/> (741 lejátszás)

Rövid videó a kiállítás enteriőrjéről: <https://fb.watch/wuP0-ttr6Y/> (749 lejátszás)

Enteriőr kép a kiállításból

Enteriőr kép a kiállításból

Enteriőr kép a kiállításból

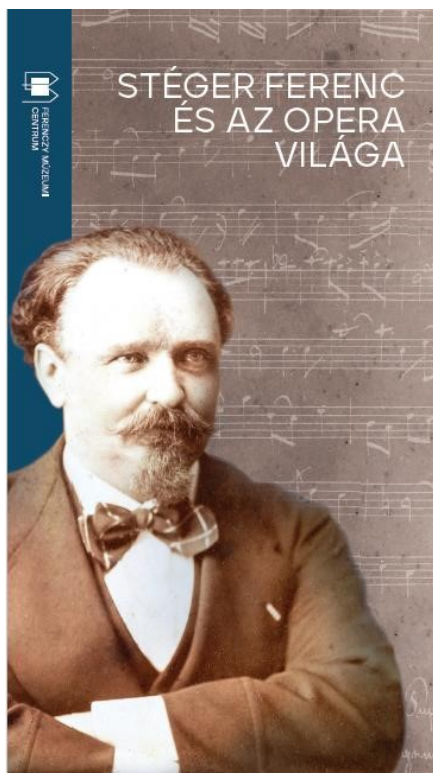
Enteriőr kép a kiállításból

Enteriőr kép a kiállításból

BROSÚRA

MEGHÍVÓ

FERENCZY MŰZEUMI CENTRUM

STÉGER FERENC

ÉS AZ OPERA VILÁGA
AND THE WORLD OF OPERA

2024.10.25.
– 2025.03.09.

200.
ÉVFORDULÓ

Megnyitó
Opening: 2024. október 24. csütörtök 18:00
Thursday, October 24, 2024, 6 PM

Köszöntőt mond
Welcome speech by: **FÜLÖP Zsolt**
Szentendre polgármestere
Mayor of Szentendre

Megnyitja
Opening speech by: **BORBÉLY-TARDY Anna**
igazgató, Ferenczy Múzeumi Centrum
Director, Ferenczy Museum Center

Kurátor
Curator: **MONA Dániel** zsemetörténész

Dr. FÁBIÁN Laura

Helyszín
Venue: **Ferenczy Múzeum, Szentendre,**
Kossuth Lajos utca 5.

A kiállítás 2024. október 25. – 2025. március 9-ig,
csütörtöktől vasárnapig 10 és 18 óra között látogatható.
The exhibition is on view from 25 October until March 9, 2025
Thursday to Sunday from 10 am to 6 pm.

FERENCZY MŰZEUMI CENTRUM x FERENCZY MŰZEUUM Szentendre

KULTÚRA-HU ARTISBUSINESS ÚjMűvészet* PAPANENO FideiŒ

+36 20 779 6657 | info@muzeumcentrum.hu
www.muzeumcentrum.hu | /ferenczymuzeumcentrum
muzeumcentrum | ferenczymuzeumcentrum

#STÉGERFERENC #AZOPERAVILÁGA #THEWORLDFOFOPERA
#MUZEUMCENTRUM #AMUZEUMOKVAROSA #SZENTENDRE

Ezúton köszönjük az NKA Múzeumok Kollégiuma támogatását!

Szentendre, 2024. december 16.

Dr. Fábíán Laura
a kiállítás kurátora